

İnternet Ortamında Bazı Faaliyetlerin Kavramsal Tanımları ve Türk Vergi Sistemi Karşısındaki Durumlarının Değerlendirmesi

Ceyda KÜKRER*

Özet

Günümüzde teknolojik gelişmelere bağlı olarak internet ortamında bir çok değişik faaliyet de ortaya çıkmıştır. Bu sektörde yer alan kurumların ve verilen hizmetlerin vergilendirilmesi konusu da bu gelişmelere paralel olarak önem kazanmıştır. Türkiye’de bu faaliyetlerin vergilendirilmesi, oldukça karmaşık ve ayrıntılı bir yapıya sahiptir. Çeşitli dönemlerde yürürlüğe giren bir çok kanun ile sektöre ilişkin düzenlemelerin yapılmış olması vergi yapısının karmaşık bir hale gelmesine yol açmıştır. Bu çalışmanın amacı, internet ortamında kullanılan ya da hizmete sunulan bazı faaliyetler için oluşan vergi konusunu analiz etmektir. Çalışmada, kurum ve kuruluşların internet ortamında kullanılan ya da hizmete sunulan bazı faaliyetleri dolayısıyla hangi tür vergilere tabi oldukları incelenmiş ve ortaya çıkan sorunlar belirlenerek çözüm önerileri sunulmuştur. Bu kapsamda, vergi kanunları ve ikincil mevzuat incelenmiş ve Türkiye’de vergi mevzuatında doğrudan ve dolaylı olarak bu faaliyetlerin vergilendirilmesine yönelik çeşitli hükümlerin olduğu görülmüştür. **Anahtar Kelimeler:** Türk Vergi Sistemi, İnternet, vergilendirme

The Applications of Some Activities Issued on the Internet and the face of Turkish Tax System

Abstract

In today's world there have emerged many technological innovations in terms of technological developments via the Internet. Imposition of taxes on the corporations acting within this sector and taxation of the services has also gained importance in parallel with this development. In Turkey, taxation of the services provided represent quite complicated and exhaustive nature. Regulations regarding the sector that have been via several laws put into force at several times have caused the tax structure to become complicated. This study aims to analyze the tax issue arising from the corporations acting within this sector and the

* Yrd.Doç.Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, kukrerceyda@gmail.com.

services consumed or provided. In this paper we address, institutions and organizations were examined due to acting or using the services via Internet to which kind of tax they are subject and recommendations were presented by indicating issues arised. In this context, the tax laws and secondary legislation were examined by content analysis and, it was seen that in Turkey, there were directly and indirectly some provisions in Tax legislation for informatics technology

Keywords: Turkish Tax System, internet, taxation

GİRİŞ

Bilişim teknolojilerinin sağladığı kolaylıklar sayesinde günümüzde girişimciler fiziksel bir mekana ihtiyaç duymadan ekran karşısında ticari faaliyette bulunma imkanına sahip olmuştur. Sanal ticaret dediğimiz bu faaliyetler kişilerin sahip olduğu internet üzerinden yapılabildiği gibi internette sanal satış portalları üzerinden de gerçekleşmektedir.

Bu hızlı gelişmenin doğal bir sonucu olarak internet üzerinden yapılan işlemler yeni kavramlar ortaya çıkarmıştır. Bu durum vergilemeye ilişkin boşluklara neden olmaktadır. Dolayısıyla vergileme açısından bu yeni kavramların verginin konusu açısından tanımlanması ve yorumlanması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Bunun yanısıra hizmet ve iş modellerinin her geçen gün çeşitlenmesi mevcut vergi sonunlarının artmasına yol açmaktadır.

Buna bağlı olarak bu çalışma kapsamı içerisinde amacımız; yeni kavramların tanımlarını yapmak, mevcut vergi kanunlarında yer alan esaslar doğrultusunda vergilendirmeye ilgili görüş ve önerilerimizi ortaya koymaktır.

UYGULAMA (APLİKASYON) SATIŞLARININ TANIMI VE VERGİ KARŞISINDAKİ DURUMU

Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte internet kullanıcı sayısının artmasına bağlı olarak oluşan talep artışları, uygulama satışlarının çeşitliğinin de her geçen gün artmasına neden olmuştur.

Uygulama satışlarının; niteliği, ücretli olup olmaması, satışa sunulduğu ortam, indiren kişiye ilave menfaat sağlanıp sağlanmaması, uygulamayı satan veya alan kişinin yurt içinde veya dışında olması v.b konular yapılan işlemin vergi mevzuatı karşısındaki durumunu da değiştirmektedir¹. Diğer taraftan sanal mağazalar yapmış oldukları uygulama satışları tutarı üzerinden komisyon almaktadır.

---

1 Zeynep Karahan Uslu, "Yeni İletişim Araçları ve Toplumsal Etkileri", Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, Nisan 2007, s.224-231

Uygulama Satışlarının Tanımı ve Özellikleri

Uygulama satışlar ile konsinye satışlar birbirine yakın kavramlardır². Uygulama satışları, uygulama sahipleri ile sanal mağazaların aralarındaki standart satış sözleşmeleri uyarınca, sanal satış mağazalarında nihai tüketicilere uygulama satış sahibi adına satışa sunulmasıdır³. Yani bir anlamda internet ortamında müşteri kazandırmak için verilen hizmetlerdir. Konsinye satışlar ise, bir malın mülkiyet devri yapılmaksızın başka bir işletmeye satılması amacıyla gönderilmesi olarak tanımlanabilir⁴. Bu şekilde gönderilen mala konsinye mal, satış işlemine de konsinye satış denilmektedir.

Uygulama satış fiyatı uygulama sahipleri tarafından belirlenmektedir. Sanal mağaza sahipleri uygulamalı satışların mülkiyetini üzerine almaktadır. Uygulama satışlarında sanal mağaza yaptığı tahsilattan komisyon kesintisi yaparak kalan tutarı uygulama satış sahiplerine aktarmaktadır⁵.

Uygulama satışları bir anlamda konsinye satışlar gibi gözüksede, uygulama satışlarının konsinye satıştan farkı; konsinye satışlar, bir malın mülkiyet devri yapılmaksızın başka bir kişiye satılmak amacıyla gönderilmesidir. Konsinye işlemi ise, bir işletmenin daha önceden tespit edilen bir fiyat ya da günün koşullarına göre satılmak üzere diğer bir işletmeye mal gönderilmesi işlemidir. Uygulama satışları ise, sanal mağazaların uygulama satış sahipleri ile aralarında yapmış oldukları sözleşme uyarınca uygulama satış sahibi adına malın nihai tüketicilere satışa sunulması işlemidir. Konsinye mal satışları ise sanal mağazanın kendi adına satılması işlemidir. Dolayısıyla farklı satış işlemleridir.

Uygulama (Aplikasyon) Satışlarının Vergi Karşısındaki Durumu

Uygulama satışlarının vergilendirilmesi konusunda vergi mevzuatımızda doğrudan bir düzenlemenin bulunmadığını görüyoruz⁶. Uygulamada, sanal mağazalardan gerçekleştirilen uygulama satışlarının vergilendiril-

2 F. Williams, H. Dordic, ve vd., "Focus Group and Questionnaire on Communication", Williams, F. (Ed), Social Research and the Telephone. Ed.. Los Angeles: Herbert Dordick and Associates, 1985.

3 Daniel Mcquai ve Sam Windhak), İletişim Modelleri: Kitle İletişim Çalışmalarında. Ankara: İmge Kitapevi,2007, ss:25-30.

4 Mehmet Erkan, "Yeni Bir Finansman Aracı: Barter", Vergi Dünyası, Sayı:221, Ocak 2000, s.92.

5 Onur Elele, "Uygulama (Aplikasyon) Satışlarında Vergileme". Economist, Ağustos 2014, s.50.

6 Serdar Taşdöken, "Mobil Uygulama Satışlarının Vergilendirilmesi: BESP Eylem Planı Çerçevesinde Bir Değerlendirme", Vergi Sorunları Dergisi Yıl:38. Sayı:326, Kasım 2015

mesine ilişkin esasların Maliye Bakanlığınca özelge bazında yapılmış olan açıklamalar doğrultusunda vergilemeye ilişkin görüşlere yer verilmektedir.

İnternet üzerinden yapılan uygulama satışları ile konsinye satışlar birbirine benzerlik gösterse de vergileme açısından farklı değerlendirilmektedir. Nitekim Maliye Bakanlığınca internet üzerinden satışa aracılık hizmetlerine ilişkin olarak düzenlenen 815 sayılı Özelge' de "*İnternet üzerinden satışa aracılık hizmetleri karşılığında hizmetin gerçekleştiği tarihten itibaren yedi gün içerisinde komiyon bedeli tutarında ürün satışına aracılık edilen kişiler adına fatura düzenlenmesi; satışı gerçekleştirilen ürün sahibinin vergi mükellefiyetinin bulunması halinde ürüne ilişkin faturanın ürün sahibi tarafından satış bedeli üzerinden satış tarihinden itibaren yedi gün içerisinde alıcı adına düzenlenmesi gerekir*"⁷ açıklaması yer almaktadır. Özelgede yer alan açıklamalardan anlaşıldığı gibi internet ortamında gerçekleşen uygulama satışlarında faturanın "ürün sahibi" tarafından alıcı adına yedi gün içerisinde düzenlenmesi gerekmektedir.

Yine Maliye Bakanlığı yayınlanmış olduğu 1457 sayılı Özelge' de "*Firmalarca verilen hizmetlerin (konaklama, kuaför, yemek vb.) kupon düzenlemek suretiyle internet üzerinden satılmasına aracılık eden şirketin bu faaliyetine ilişkin olarak elde edilecek komisyon gelirlerinin tahakkuk ettiği dönem itibarıyla kurum kazancının tespitinde dikkate alınması gerekmektedir. İnternet sitesine müşteri kazandırdığı için ay sonlarında hesaba havale şeklinde prim ödemesi yapılacak üyenin, müşteri kazandırma faaliyetini arızı olarak yapması halinde elde edilecek kazancın arızı ticari kazanç olarak vergilendirilmesi gerekmekte olup, söz konusu ödemeler üzerinden vergi kesintisi yapılmayacaktır. Müşteri kazandıran üyenin bu işi mutad meslek halinde veya süreklilik arz edecek şekilde yürütmesi halinde, elde edilen bu kazancın ticari kazancın genel hükümlerine göre vergilendirilmesi gerekmekte olup, söz konusu ödeme üzerinden ayrıca vergi kesintisi yapılmayacaktır*"⁸ açıklaması yer almaktadır.

Maliye Bakanlığı internet üzerinden yapılan uygulama satışlarının konsinye satışlardan farklı değerlendirdiğini yayınlamış olduğu 395 sayılı Özelge' de ortaya koymuştur. Özelge' de "*Malın konsinye teslimi bir satış değil emanet işlemidir. Zira malın mülkiyeti, konsinyi tarafından satılıncaya kadar konsinyatör üzerinde kalmaktadır. Esas itibarıyla konsinyinin görevi, malın satışına aracılık yapmaktır. Konsinyatör ile konsinyi arasında yapılan yazılı bir sözleşme ile konsinyasyon suretiyle satılacağı belirlenen konsinye malın satılması halinde, bu satış işlemine ait belgenin, malı satan tarafından gerçek satış bedeli*

7 05.09.2012 Tarih ve 67854564-1741-815 Sayılı Özelge

8 06.09.2013 tarih ve 1457 Sayılı Özelge.

üzerinden malın alıcısına düzenlenmesi, konsinyatörün de konsinyeye kendi sattığı bedel üzerinden fatura düzenlenmesi gerekmektedir”⁹ açıklaması yer almaktadır. Özelgede yer alan açıklamalardan anlaşıldığı gibi internet ortamında gerçekleşen konsinye satışlarında faturanın satışı yapan tarafından “kendi adına” düzenlenmesi gerekmektedir.

İnternet üzerinden yapılan satışlara ilişkin Maliye Bakanlığı’nın açıklamalara yer verdiği bu özeller doğrultusunda, “uygulama satışları” ile “konsinye satışların” ayrılmasındaki fark; fatura düzenlenmesiyle ilgilidir. Çünkü uygulama satışlarında fatura “ürün sahibi adına” düzenlenmesine karşılık, konsinye satışlarda fatura “malı satan kişi adına” düzenlenmektedir.

Gelir Vergisi Kanunu’na göre internet üzerinden satışa aracılık eden kişilerin almış oldukları komisyon bedelleri ticari kazanç veya arızı kazanç olarak vergiye tabi tutulur. Ürün sahipleri tarafından internet üzerinden satışa aracılık için ödenen komisyon bedelleri kanunen kabul edilen giderler arasında yer alır. Uygulama satışına aracılık yapan kişilerin almış oldukları komisyonlara ilişkin fatura düzenlemeleri gerekir.

KDV¹⁰ yönünden; malın konsinyatör tarafından satılmak üzere Konsinyeye gönderilmesi halinde, KDV yönünden vergiyi doğuran olay meydana gelmez¹¹. KDV Kanunu’nun 10. maddesi hükmüne göre; vergiyi doğuran olay, ürünün alıcıya teslimi ve satış bedeli üzerinden ürün sahibi tarafından düzenlenecek olan fatura tarihidir. KDV ise ürün satış fiyatı üzerinden hesaplanır. Kısım kısım mal teslim edilmesinin mutad olduğu veya bu hususta mutabık kalındığı hallerde vergiyi doğuran olay , her bir kısmın teslimidir¹².

ELEKTRONİK PARA İLE YAPILAN ALIŞVERİŞLERİN TANIMI VE VERGİ KARŞISINDAKİ DURUMU

Elektronik para; ihraç eden kuruluş tarafından kabul edilen fon (banknot, kaydi para) karşılığı ihraç edilen, elektronik olarak saklanan, ödeme işlemlerini gerçekleştirmek için kullanılan ve elektronik para ihraç eden kuruluş dışındaki gerçek ve tüzel kişiler tarafından da ödeme aracı olarak

9 09.06.2011 Tarih ve B.07.1.GİB.4.06.18.02.3229/7799-395 Sayılı Özelge

10 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu, R.G. Tarih 02.11.1984, S. 1856.

11 Mehmet Altındağ . “Katma Değer Vergisinde Vergiyi Doğuran Olay ve Özel Durumlar”. Mali Çözüm Dergisi. Sayı: 57, Aralık 2001 s.36

12 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu, R.G. Tarih 02.11.1984, S. 1856.

kabul edilen parasal bir değer olarak tanımlanabilir¹³. Yani bir anlamda, elektronik para, aslında nakit paranın tam karşılık değerini ifade eden veri (data) olarak saklanan ve nakledilen bir değerdir ve karşılığın nakit olarak ayrılması zorunludur¹⁴.

Elektronik Para İle Yapılan Alışverişlerin Tanımı ve Özellikleri

Elektronik para “ 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun¹⁵”la düzenlenmiştir. Elektronik paraya ilişkin usul ve esaslar ise “Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para İhracı ile Ödeme Kuruluşları ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Yönetmelik¹⁶ ” düzenlenmiştir.

6493 sayılı Kanunun “Tanımlar” başlıklı 3. Maddesinde elektronik para; *“elektronik para ihraç eden kuruluş tarafından kabul edilen fon karşılığı ihraç edilen, bu Kanunda tanımlanan ödeme işlemlerini gerçekleştirmek için kullanılan ve elektronik para ihraç eden kuruluş dışındaki gerçek ve tüzel kişiler tarafından da ödeme aracı olarak kabul edilen parasal değer”* olarak tanımlanmıştır. Aynı maddede elektronik para kuruluşu ise, *“elektronik para ihraç etme yetkisi verilen tüzel kişi”* olarak tanımlanmıştır.

Elektronik para ihraç eden kuruluşlara ilişkin düzenlemeler, Kanunun 18. ve devamı maddelerinde yer almaktadır. Kanunun 18. maddesi uyarınca, bu kuruluşlar yalnızca anonim şirket olarak kurulabilecek, nakden ve her türlü muvazaadan arı ödenmiş sermayesi en az beş milyon Türk Lirası olacak, faaliyetlerini 5411 sayılı Kanun da tanımlanan bankalar aracılığıyla yürütecek ve maddede sayılan diğer şartları da yerine getirecektir¹⁷. Kuruluş, Kanunun 14 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına göre tuttuğu ödeme hesabına faiz işletemez, ödeme hesabı sahibine süreye veya tutara bağlı herhangi bir menfaat sağlayamaz. Ödeme kuruluşu mal veya hizmet alımından kaynaklanan ödeme işleminin gerçekleştirilmesi amacıyla ödeme hesabına bağlı ödeme aracı ihraç edemez.

6493 sayılı kanunun 13. maddesinde ödeme hizmeti sağlayıcı kuruluşlar; 5411 sayılı Kanun kapsamındaki bankalar, Elektronik para kuruluşları

13 Elele O. (2014). Elektronik para İle alışverişin vergilendirilmesi. <http://www.blogspot.com.tr>. Erişim; 03.05.2015

14 Gökhan Ahi, “Konsinye Satışlarda Belge Düzeni” <http://www.digitalage.com.tr/elektronik-para.html>, erişim tarihi: 10.04.2015

15 R.G. 27.06.2013 Tarih, S.28690.

16 R.G. 27.06. Tarih, S.29043.

17 Gülen Ünsal..08.03.2006 Tarihli ve 5472 Sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklere Göre Güncellenen; Madde Gereçekleriyle Mülga 4389 Sayılı Kanunun İlgili Hükümleriyle Birlikte 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu. *BDDK yayını*, Ankara. 2006. s.12

ve Ödeme kuruluşları olarak belirlenmiştir. Elektronik para ihracı için bir ödeme aracı vasıtasıyla alınan fonlar, birinci fıkra saklı kalmak kaydıyla elektronik para kuruluşunun hesabına geçtiğinde veya başka bir surette elektronik para kuruluşunun kullanımına hazır hale geldiğinde elektronik para koruma hesabına aktarılır.

Ödemelerde kullanılacak para birimi; Türk Parası Kıymetini Koruma¹⁸ Hakkında 32 Sayılı Kararda belirlenen düzenlemelere uygun olmak kaydıyla tarafların anlaştığı para birimi kullanılarak gerçekleştirilir.

6493 sayılı Kanununun 12. maddesinde ödeme hizmetleri şu şekilde belirlenmiştir.

- Ödeme hesabına para yatırılması ve ödeme hesabından para çekilmesine imkan veren hizmetler de dâhil olmak üzere ödeme hesabının işletilmesi için gerekli tüm işlemleri,
  - Ödeme hizmeti kullanıcısının ödeme hizmeti sağlayıcısı nezdinde bulunan ödeme hesabındaki fonun aktarımını içeren, bir defaya mahsus olanlar da dâhil doğrudan borçlandırma işlemi, ödeme kartı ya da benzer bir araçla yapılan ödeme işlemi ile düzenli ödeme emri dâhil para transferini,
  - Ödeme aracının ihraç veya kabulünü,
  - Para havalesini,
  - Gönderen tarafından ödeme işleminin yapılmasına ilişkin onayın bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı aracılığıyla verildiği ve ödemenin ödeme hizmeti kullanıcısı ile mal veya hizmet sağlayan arasında sadece aracı olarak faaliyet gösteren bir bilişim veya elektronik haberleşme işletmecisine yapıldığı ödeme işlemi,
  - Fatura ödemelerine aracılık edilmesine yönelik hizmetleri,
- ifade eder.

Elektronik para kuruluşu, ödeme faaliyetleri dışında herhangi bir faaliyette bulunamaz. Ödeme hizmeti sağlayıcısı sözleşmede belirtmek üzere ödeme hizmeti kullanıcısından ek işlemlerde ek işlemin maliyetiyle orantılı ücret talep edebilir. Ancak, ödeme hizmeti sağlayıcısı, sağlaması gereken bilgiler için ödeme hizmeti kullanıcısından herhangi bir ücret talep edemez.

18 1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun, R.G.25.02.1930 Tarih, S. 1433.

Faaliyet izni verilen sistem işleticisi, faaliyete başladığı tarihten itibaren 10 gün içerisinde Merkez Bankasına faaliyete başladığına dair bildirimde bulunmak zorundadır. Merkez Bankası kurulmuş ya da kurulacak olan sistemlerin kesintisiz işletimini sağlamak üzere gözetim yapmakla görevlidir. Sistem işleticisi, gözetim kapsamında her türlü kayıt, bilgi ve belgeyi gizli dahi olsalar Merkez Bankasınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde bankaya tevdi edecek ve sistemi bankanın gözetimine hazır hale getirmekle yükümlüdür.

Elektronik Para ile Yapılan Alışverişlerin Vergi Karşısındaki Durumu

6493 sayılı kanun ve ilgili yönetmelik hükümleri dikkate alındığında; elektronik para kuruluşlarının kanunla kurulmuş tüzel kişiliği sahip oldukları açıktır. Buna bağlı olarak diğer tüzel kişilerin tabi olduğu kanun, yönetmelik v.b de belirlenen usul ve esaslara uymak zorundadır. Tüzel kişilerin tabi olduğu her türlü faaliyetler vergi mevzuatı kapsamı dahilindedir. Dolayısıyla ödeme hizmeti sağlayan elektronik para kuruluşların aracılık hizmeti karşılığı olarak alım-satımlarda elektronik para kabul eden kişilerden (madde hükmünde yer alan ödeme hizmeti sayılmayan işlem ve hizmet dışında kalan) alacakları komisyon, ticari kazanç hükmündedir. Çünkü, elektronik para kuruluşu kanunla kurulmuş tüzel kişiliktir. Dolayısıyla tüzel kişilerin tabi olduğu her türlü vergi mevzuatı kapsamı dahilindedir. Buna bağlı olarak kişiler tarafından ödenen komisyonların faaliyetleri kapsamında gider olarak değerlendirilmesi gerektiği açıktır.

Aracı olarak faaliyet gösteren bilişim veya elektronik haberleşme işletmecisinin kontrolünü elinde bulundurduğu ve temsilcisi olduğu kuruluş tarafından yerine getirilir¹⁹. Elektronik haberleşme işletmecisinin diğer düzenlemelerden kaynaklanan mali yükümlülükleri saklıdır²⁰.

Hisseleri borsada işlem gören kuruluşun hisselerinin kanunda öngörülen oranlarda bir gerçek veya tüzel kişi tarafından edinilmesi, vergilendirme açısından diğer hisse senetlerinde olduğu gibidir.

Para kuruluşlarının ödeme talimatlarının yerine getirilmesinde aracılık hizmeti karşılığında almış oldukları komisyonlar veya ücretler Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin (BSMV) konusu içersine girer.

19 Nusret Ekin, "Bilgi Ekonomisinde Elektronik Ticaret", İstanbul Ticaret Odası Yayınları, No:61, İstanbul, 1998.s.6

20 Recai Dönmez, "Vergi Hukuku Açısından Küreselleşme ve Elektronik Ticaret", Anadolu Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 1999, ss. 432-438.

Ödeme fonları; bir ödeme işleminin gerçekleştirilmesi için ödeme kuruluşunun, şubelerinin, temsilcilerinin veya ödeme kuruluşu adına hareket eden üçüncü taraf bir hizmet sağlayıcısının ödeme hizmeti kullanıcılarından veya bir ödeme hizmeti kullanıcısı adına diğer bir ödeme hizmeti sağlayıcısından aldığı ve ödeme hizmeti kullanıcısı adına uhdesinde tuttuğu ancak henüz alıcıya ya da alıcının ödeme hizmeti sağlayıcısına ödenmemiş fonların toplamından oluşur²¹. Dolayısıyla vergi ile ilişkisi yoktur.

Elektronik para kuruluşuna yatırılan fon karşılığı kullanıma hazır elektronik paranın ilgili kişinin hesabına geçirilmesi her hangi bir mal teslimi veya hizmet ifası olmadığı için; söz konusu işlemin KDV yönünden bir verginin doğmayacağı açıktır. Fatura düzenlenmesi gerekmediği için yatırılan fonların para kuruluşunca elde edilen gelir olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.

Ödeme hizmeti sağlayıcısı, Kanununda belirtilen ödeme hizmetleri ile ilgili olarak ödeme emrinin alınmasını takiben ödeme işleminin tutarına, ödeme işleminin azami tamamlanma süresine ve ödenmesi gereken toplam ücret ile ücretlerin dökümüne ilişkin bilgileri gönderene sağlar. Dolayısıyla elektronik para sahibinin vermiş olduğu talimatlara göre yapılan ödemelerde, ödemenin yapıldığı gün fatura bedeli üzerindeki KDV tahsili gerçekleşmiş sayılır.

Elektronik para kuruluşları kanunla kurulmuş tüzel kişilik olmasına bağlı olarak yaptığı işlemler diğer tüzel kişilikler gibi Damga Vergisi Kanunu'nda öngörülen usul ve esaslar dahilinde vergiye tabidir.

SANAL PARANIN (BITCOIN) TANIMI VE VERGİ KARŞISINDAKİ DURUMU

Sanal para, deneysel olarak başlatılmış, dünyanın herhangi bir yerindeki herhangi bir insana kolayca ödeme yapmayı sağlayan sanal bir para birimidir. Sanal para teknolojisi, noktadan noktaya dağıtımlı bir ağ üzerinde çalışan ve merkezi bir kuruluşa ihtiyaç duymayan bir sistemdir. Para oluşumu ve transfer işlemleri ağ üzerinde kolektif olarak gerçekleşir. Sanal para ayrıca bu para biriminin oluşmasını sağlayan yazılımında adıdır.

21 Ödeme Hizmetleri Ve Elektronik Para İhracı İle Ödeme Kuruluşları Ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Yönetmelik, R.G., 27.06.2014 tarih, S. 29043.

Sanal Paranın Tanımı ve Özellikleri

Sanal para herhangi bir resmi ya da özel kuruluş tarafından ihraç edilmeden, 2008 yılında tanıtılan ve 2009 yılında hayata geçen bir para birimidir²². Sanal parayı yaratan kişinin gerçek kimliği bilinmemektedir. Sistemin tanıtımı Japon Satoshi Nakamoto ismiyle gönderilen bir e-mail başladığı genelde kabul görmektedir. Daha sonra kendini ifşa etmek istemeyen bu meçhul şahıs sistemi terk etmiştir. Sistem, 2010 yılından bu yana kendiliğinden çalışmakta ve giderek büyümektedir. Sanal para alınıp satılırken kimin elinde ne kadarlık bir sanal para olduğunu kaydeden ve her işlemde önce tarafların sanal para adreslerine dayalı olarak kayıtlarını tutan sanal bir tür defter-i kebir kullanılmaktadır. Buna “block chain” denilmektedir. Tüm işlemler ve işlem adımları “block chain”de izlenmektedir. Ödeme yapmak için göndericinin alıcının hesabına sanal para transfer etmesi, bu transfer işleminin ağda bulunanlar tarafından teyit edilmesi ve tüm sanal para işlemlerinin kaydedildiği “block chain” denilen “defter”e kaydedilmesi gerekiyor. Sanal para transferleri ise, iki kullanıcı arasında veri paylaşmak için kullanılan P2P (per-to-peer) ağ kontrolü ile ilgili sitelerce verilen onaltı haneli şifrelerle işlemler gerçekleştiriliyor. MtGox, İntersango, Cavirtex, GelBitcoins gibi siteler sanal para sağlamada en aktif siteler olarak görülmektedir²³.

Sanal para internet ortamında dolaşımı olan bir para birimi olduğu için kişilere kimliklerini açıklamadan işlem yapma olanağı sunmaktadır. Yeni sanal paranın dolaşıma girmesi ise; sistemin kullanıcılarına verilen 16 haneli bir “hex” şifreyi çözebilen kişi veya kişilere 25 sanal para hediye verilmesi ile sağlanmaktadır²⁴. Bu şekilde dolaşımdaki sanal para sayısı artmış olmaktadır. P2P denilen yöntemle transferi yapıldığı için anonim bir şekilde el değiştirmektedir²⁵.

Sanal para uygulamasının 2009 yılında hayata geçirilmesinde üretimi 21 milyon birim olarak sınırlandırılmıştır. Şu anda 11 milyon olan dolaşımdaki sanal para miktarı 2020’de 18 milyon birime, 21 milyon birimlik sınıra ise 2140 yılında ulaşacağı düşünülmektedir²⁶.

22 Sergii Shcherbak. How should Bitcoin be regulated. *European Journal of Legal Studies*. 7(1), 2014.pp.45-91

23 Gergio Karame ve vd., “Double-spending fast payments in bitcoin. CCS ’12 Proceedings of the 2012 ACM conference on Computer and communications security”. USA, 2012, pp.906-917

24 Güngördü A., Zengin B. Elektronik ödeme sistemlerinin olası etkileri üzerine bir inceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 15(3), s.s.129-150

25 Ömer Öztürk, “Dijital Para;Bitcoin Nedir?Nasıl Kullanılır ve Yatırımı Hakkında Bilgiler”, 2006, <http://www.cetina.net>. Erişim: 03.08.2015

26 Mağfi Eğilmez M. “Bitcoin”, 2013. <http://www.mahfiegilmez.com/2013/11/bitcoin.html>. erişim: 03.03.2015

Sanal Paranın Vergi Karşısındaki Durumu

Sanal para sağlayıcı siteler tarafından havuza belli miktarda para konularak kurulmuş ve sonradan üretimi algoritmik şifreli yazılımlar marifetiyle gerçekleştirilen, havuza girmek için satın alımında gerçek para kullanılan bir sistemdir²⁷. Ancak arz ve talebe göre kur değeri devamlı değişen bir sisteme sahiptir. Bunun yanında internet ortamında bir çok alış-veriş sitesi tarafından kabul edildiği görülmektedir.

2009'da sadece 1 dolara, bin 309 tane sanal para alınabilirken 2013'de bir sanal paranın değeri 266 dolar seviyesine kadar yükseldiği dikkate alınır; vergilendirme açısından, sanal para ile yapılan alış-verişlerden ziyade hızla artan değer "kur" farkının önem taşıdığını ifade etmek mümkündür²⁸. Çünkü bir anlamda sanal parayı "sanal borsa" olarak kabul etmek mümkündür²⁹.

Konu vergilendirme açısından ele alındığında, kur değerine göre değeri değişen sanal paranın arz ve talebe göre artan değerinin ortaya çıkarılmış olduğu farkın nasıl vergilendireceğidir. Diğer taraftan sanal paranın alınıp satılması ve değerinin arz ve talebe göre değişmesine bağlı olduğu için "sanal borsa" olarak kabul edilmesi mümkündür³⁰. Dolayısıyla vergi mevzuatımızda sanal parayla ilgili özel bir düzenleme olmasada bu özellikleri dikkate alınarak vergilendirilmesi mümkündür. Bunda ise, ödemelerde sanal parayı kabul eden satıcılar, sanal para kullanarak alışveriş yapan tüketiciler, sanal para birimi değerindeki dalgalanmalardan yararlanarak kazanç elde etmek isteyen al-satıcılar ve sanal parayı üreten kişiler açısından değerlendirmek mümkündür:

i. Vergi mükellefi olan gerçek veya tüzel kişiler tarafında satışlarda sanal para kullanılması durumunda; sanal paranın fatura düzenlendiği tarihteki mukayyet değeri üzerinden Türk lirasına çevrilerek fatura bedelinin belirlenmesi gerekir. Ayrıca bu fatura bedelinin ayrıca KDV matrahı olarak dikkate alınması gerekir.

27 David Belov D ve vd., "Challenges and new business opportunities for Bitcoin". Engineering Leadership Professional Program (ELPP). UC Berkeley, 2014.

28 Deniz Ergüler, "İnternetin sanal para birimi: Bitcoin". 2013. <http://www.denizerguel.net/bitcoin.html>. erişim:13.08.2015.

29 Ersan Şen, "Bitcoin: Elektronik Para," Haber 7, 27.01.2014, erişim 26.07.2015, <http://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/1120849-bitcoinelektronik-para>

30 Malte Krueger, "Innovation and Regulation The Case of E-Money Regulation in the EU, Institute for Prospective Technological Studies" Directorate General Joint Research Centre European Commission Background Paper No. 5 Electronic Payment Systems Observatory (ePSO) 12 January 2002 <ftp://ftp.jrc.es/pub/EURdoc/eur20153en.pdf>. Erişim: 02.04.2015

ii. Sanal paranın gerçek veya tüzel kişi mükellefler tarafından işletme faaliyetleri arasında yürütülmesi ve Sanal para hesabı bir para birimine çevrilmeden hesaplarda tutulması halinde, sanal para her ne kadar Vergi Usul Kanunu (VUK)³¹ yer alan değerlendirme ölçüleri arasında yer almasada, kayıtlara alındığı mukayyet değeriyle değerlendirilmesi mümkün gözükmemektedir³².

iii. Sanal paranın artan kur değerinden yararlanmak için al-sat karı elde etmek için kullanılması durumunda, alım satım işlemleri ticari bir organizasyon içerisinde devamlı olarak gerçekleştiriliyor ise GVK³³ hükümlerine göre elde edilen kazancın ticari kazanç olduğu açıktır. Ticari organizasyon ve devamlılık unsurunun bulunmadığı durumlarda ise, kur farkı üzerinden değer artış kazancı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü her ne kadar sanal para menkul kıymet ya da sermaye piyasası aracı değilse de bir anlamda “gayrimaddi hak” niteliğinin bulunduğunu ifade etmek mümkündür.

iv. Sanal parayı üreten ve üretilen sanal parayı satışa sunan gerçek veya tüzel kişilerin bu faaliyetleri ticari organizasyon içerisinde ve devamlı olarak gerçekleştiriliyorsa ticari kazanç olarak vergiye tabi tutulması gerekmektedir.

VERİ SATIŞLARININ TANIMI VE VERGİ KARŞISINDAKİ DURUMU

Teknolojik gelişmelerle birlikte teknoloji kullanımının geniş kitlelere ulaşmasına bağlı olarak birçok işletmenin faaliyetleriyle ilgili edinmek istedikleri bilgileri teknoloji aracılığıyla gerçekleştirdiği günümüzde sık görülen başvuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı alanda faaliyet gösteren firmaların yapmış oldukları her türlü girişim diğer firmalar açısından önem taşır.

Teknolojik ortamda kullanıcıların yapmış olduğu her işlemde veri üretilmektedir. Üretilen bu verilerin yalnızca üretenler tarafından değil tüm internet kullanıcıları tarafından takip edilebilmesi, rekabet ortamına bağlı olarak değişik değerlerin ortaya çıkmasının bir nedeni olmuştur. Aynı mal ve hizmeti üreten firmaların müşteri ihtiyaçlarının tespiti, ihtiyaçlara uygun mal ve hizmetlerin sağlanması, müşterileri yeni mal ve hizmetler hakkında bilgilendirme yöntemleri, müşterilere ulaşım kolaylığı, müşte-

---

31 213 Sayılı vergi Usul Kanunu, R.G. Tarih 10.01.1961, S.10703 – 10705

32 Onur Elele, a.g.e.

33 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, R.G. Tarih 06.01.1961, S.10700

ri davranışlarının tespiti v.b. bilgiler önem taşır. İşte toplanmış olan bu bilgiler rakip işletmeler açısından önem taşır. Buna bağlı olarak rekabet ortamında bu bilgileri edinmek isteyen işletmelerin talepleri yeni bir sektörün “veri bilgileri satışı” ortaya çıkmasına neden olduğunu ifade etmek mümkündür.

Veri Satışlarının Tanımı ve Özellikleri

Kişisel verilerin korunması T.C. Anayasası, 4721 sayılı Medeni Kanun, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu gibi temel mevzuat çerçevesinde düzenlenmektedir³⁴. Elektronik haberleşme sektöründe kişisel verilerin işletilmesi, saklanması ve gizliliğinin korunması için elektronik haberleşme sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin uynak zorunda oldukları esaslar “Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğin Korunması Hakkında Yönetmelik³⁵” ile düzenlenmiştir. Yönetmelikte hükümlerine göre “ *Elektronik haberleşme ve ilgili trafik verisinin gizliliği esas olup, ilgili mevzuatın ve yargı kararlarının öngördüğü durumlar haricinde, haberleşmeye taraf olanların tamamının rızası olmaksızın haberleşmenin dinlenmesi, kaydedilmesi, saklanması, kesilmesi ve gözetimi yasaktır. Elektronik haberleşme şebekeleri, haberleşmenin iletimini gerçekleştirmek dışında abonelerin/kullanıcıların terminal cihazlarında bilgi saklamak veya saklanan bilgilere erişim sağlamak amacıyla işletmeciler tarafından ancak ilgili kullanıcıların/abonelerin verilerin işlenmesi hakkında açık ve kapsamlı olarak bilgilendirilmeleri ve rızalarının alınması kaydıyla kullanılabilir*”.

Yönetmelikte öngörülen veri kategorileri, haberleşmenin gerçekleştiği tarihten itibaren işletmeciler tarafından bir yıl süre ile saklanır. İşletmeciler sundukları hizmetler kapsamında elde ettikleri verilerin güvenliğini, bütünlüğünü, gizliliğini ve erişilebilirliğini her aşamada sağlamakla yükümlü tutulmuştur. 2013 yılında ise ilgili yönetmelikte bazı değişiklikler yapılmıştır³⁶.

Ayrıca Kurumsal Bilgi Güvenliği olarak bilinen ISO/IEC 17799 standardında kişisel bilgilerin korunması konusuna yönelik maddelerin yer aldığı görülmektedir.

34 Uğur Ersoy, “Bir insan hakkı olarak, kişisel verilerin korunması”. Gazi üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu yönetimi Anabilim dalı Siyaset ve Sosyal Bilimler Bölüm Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.2009, s.8

35 R.G. 24.07.2012 Tarih, S.28363.

36 “Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğin Korunması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”, R.G. 11.07.2013, S. 28704.

Veri Satışlarının Vergi Karşısındaki Durumu

Veri satışlarının vergilendirilmesinde hizmet sözleşmesinde yer alan hükümlere göre; sunulan hizmetin gayri maddi hak devrini içermesi veya ticari hizmet satışı ya da her ikisini kapsaması önem taşır.

Geçmiş deneyimlerden veya çalışmalardan elde edilmiş ifşa edilmiş nitelikte olan ve alıcı tarafından ekonomik fayda sağlamak için ticari operasyonlarında pratik uygulama imkanı bulunan ticari bilgi temini karşılığında yapılan ödemeler gayrimaddi hak bedeli ödemesi olarak değerlendirilmektedir. Ancak, alıcının talebi üzerine gerçekleştirilen çalışmalar sonucu elde edilen yeni bilgilerin satışı bu kapsamda değil ticari hizmet satışı olarak görülmektedir. Ticari hizmet satışlarında satıcı çoğunlukla mesleki bilgi birikimini kullanarak gerçekleştireceği bir çalışmayı teslim etmekte ancak uzmanlığına kaynak oluşturan bilgi birikiminin kendisi aktarılmamaktadır.

GVK 70/5 maddesi uyarınca gayrimaddi hakların kiraya verilmesi karşılığında elde edilen kazançlar Gayrimenkul Sermaye İradı sayılmıştır. Yine GVK mükerrer 80/2 maddesi uyarınca bu hakların elden çıkarılması karşılığında elde edilen kazançlar ise Değer Artış Kazancı sayılmıştır.

Hizmetin Türkiye’de verilmesi ya da hizmetten Türkiye’de faydalanılması halinde özellikli bir durum yoktur ve dolayısıyla KDV’ye tabidir. Türkiye’deki faaliyetle ilgili hizmet alımı faydalanmanın Türkiye’de olduğunu gösterir.

Türkiye’deki hizmet sağlayıcısının, Türkiye’de bulunan veri tabanı altyapısı marifetiyle yurt dışında mukim kullanıcıya yurt dışındaki faaliyetleriyle ilgili olarak hizmet sunumu KDV Kanunu’nun 11 ve 12’inci maddeleri kapsamında hizmet ihracatı olarak KDV’den istisna tutulur.

Ancak, Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik” uyarınca; elektronik haberleşme sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin, kişinin açık rızası olmadan kişisel verileri işleme ve işlenen verileri üçüncü kişilere satışı engellenerek karşılığında idari para cezası öngörülmüştür.

Kanunen yasaklanmış fiiller nedeniyle katlanılan giderler ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili giderler niteliğinde olmadığından, bu giderlerin gelir ve kurum kazancından indirilmesi mümkün değildir.

Bu doğrultuda, veri ticareti eğer kanunların izin verdiği sınırların içerisinde gerçekleştirilmemiş ise veri temini karşılığında katlanılan giderlerin vergi matrahından indirilmesi mümkün olmayacaktır.

İNTERNET ORTAMINDA HEDİYE ÇEKİ İLE YAPILAN ALIŞVERİŞLERİN TANIMI VE VERGİ KARŞISINDAKİ DURUMU

Günümüzde alışverişlerde müşterilere sunulan promosyonlar arasında hediye çekleri de yer almaktadır. Özellikle zincir mağazalarda doğrudan anlaşmalı firmalardan satın alınan mallarda çek sahibine çek bedeli kadar alışveriş yapma hakkı sağlayan bir uygulamadır. Bu uygulamanın internet aracılığı ile yapılan alışverişlerde de kullanımının yaygın olduğunu görüyoruz.

İnternet Ortamında Hediye Çeki ile Yapılan Alışverişlerin Tanımı ve Özellikleri

Hediye çeki, bu çeki çıkaran firmalardan belirli bir miktarda mal veya hizmet alımını sağlayan bir belgedir. Adından da anlaşılacağı üzere, üçüncü kişilere hediye edilen bir çektir. Özelliği üstündeki değer belirlenmiş ve karşılığında bir mal veya hizmet alınacak olmasıdır³⁷. Hediye çekleri, çek sahibine anlaşmalı firmalardan çek bedeli kadar alışveriş yapma hakkı sağlamaktadır³⁸.

Hediye çeki sunan işletmelerin, satışa sunulan ürünlerin her zaman piyasa fiyatlarından daha düşük olması ve nihai tüketicinin tercihine göre pek çok hizmet sağlayıcısından seçilerek tedarik edilebiliyor olmasına bağlı olarak internet ortamında faaliyet gösteren firmalar tarafından da hediye çeki kullanımı cazip hale gelmiştir³⁹.

Hediye çeki alım satımı ile çeki konu olan ürün tesliminin farklı zamanlarda farklı kişiler arasında olması vergilendirme açısından özellik arz eden konular arasında yer almaktadır.

İnternet Ortamında Hediye Çeki ile Yapılan Alışverişlerin Vergi Karşısındaki Durumu

Hediye çeklerini dağıtımında aracılık eden ve bunun karşılığında komisyon alan işletmelerin faaliyetleri ticari kazanç hükmündedir. Yine işletmelere müşteri kazandıran internet üyelerinin bu işi mutad meslek halinde

37 İbrahim Ercan, "Hediye çeki uygulaması ve KDV karşısında ki durumu". Mali Çözüm Dergisi. 144(12), 2011. ss: 54-65

38 Lisa Klein, "Evaluating the Potential of Interactive Media Through New Lens: Search Versus Experience Goods", Journal of Business Research, 41 (3), 1998, pp: 195-203.

39 Milton Anderson, "The Electronic Check Architecture", Financial Services Technology Consortium, Version 1.0.2, September, 1998, pp.6.

veya süreklilik arz edecek şekilde yürütmesi halinde elde edecekleri kazanç ticari kazancın genel hükümlerine göre, arızî olarak yapılması halinde arızı kazanç olarak vergiye tabi tutulur.

Başka firmalarca verilen hizmetlerin (konaklama, kuaför, yemek vb.) kupon düzenlenmek suretiyle internet üzerinden satılmasına aracılık eden şirketlerin, bu faaliyetine ilişkin olarak elde edilecek komisyon gelirlerinin tahakkuk ettiği dönem itibarıyla ticari kazancının tespitinde dikkate alınması gerekir.

İnternet sitesine müşteri kazandırma hallerinde, ay sonlarında hesaba havale şeklinde prim ödemesi yapılmasında, üyelerin müşteri kazandırma faaliyetini arızı olarak yapmaları halinde elde edecekleri kazanç arızı ticari kazanç olarak vergilendirilir ve söz konusu ödemeler üzerinden vergi ke-sintisi yapılmaz.

İnternet sitenizden alım yapan müşterilere diğer alışverişlerinde kullanılmak üzere, aldıkları hizmet bedelinin %10'u oranında sisteme kaydedilmek suretiyle şirket tarafından verilecek hediye çeki tutarlarının ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler kapsamında değerlendirilerek ilgili dönem kurum kazancınızın tespitinde gider olarak dikkate alınması mümkündür.

Hediye çeki uygulamasında KDV Kanunu açısından değerlendirilecek iki ayrı teslim gerçekleşmektedir. İlk teslim, hediye çeklerini müşterilerine dağıtacak işletmenin bu çekleri bastıran işletmeden satın alması, diğer teslim ise, hediye çekleri karşılığında mal ve hizmet alınmasıdır. Hediye çeki satılması aşamasında KDV Kanunu'nda belirtilen anlamda gerçekleşmiş bir mal teslimi ve hizmet ifası söz konusu değildir. Bir diğer ifade ile hediye çekinin satışı halinde KDV yönünden vergiyi doğuran olay meydana gelmemektedir. Hediye çeki karşılığı alınan bedeller avans niteliğindedir. Çünkü, Maliye Bakanlığı 26.01.2001 Tarih ve 5166 Sayılı Özelge' de; "..... Herhangi bir mal teslimi ve hizmet ifasını göstermeyen hediye çeklerinin verilmesi ile KDV yönünden vergiyi doğuran olay gerçekleşmemektedir" denilmektedir⁴⁰. Yine Maliye Bakanlığının yayınlamış olduğu 5166 sayılı Özelge' sinde "Müşterilerin hediye kartlarını kullanmak suretiyle yapmış oldukları harcamalar genel esaslar çerçevesinde KDV'ye tabidir. Hesaplanan KDV; kartı veren firma tarafından indirim konusu yapılamayacak, KDV mükellefi olması halinde müşteriler tarafından indirim konusu yapılabilecektir" açıklaması yer almaktadır.

Hediye çeklerinin verilmesi ile bir mal veya hizmet teslimi gerçekleşmediği için KDV yönünden vergiyi doğuran olayın meydana gelmesi söz

---

40 İbrahim Ercan, a.g.e.

konusu değildir. Dekont verilmek suretiyle belgelendirilen ve “avans” olarak muhasebeleştirilen hediye çeklerinin, nihai tüketiciler tarafından ibraz edilerek çek tutarı kadar malın teslimi durumunda hediye çeki satan firmaların hediye çekleri kullanılarak yapılan alışverişlerin karşılığı faturayı, hediye çeklerini satın alan ve dağıtan firma veya kişiler adına düzenlenmesi gerekir. Çünkü hediye çeki karşılığı olan alışveriş bedellerinin gerçek yüklenicileri, hediye çeklerini kullanıp alışveriş yapan kişiler değil, hediye çekini satın alıp dağıtan firma veya şirketlerdir⁴¹.

Hediye çeklerinin internet ortamında kullanılmasında vergileme ise, sanal mağazalarda yapılan satışlarda uygulanan esasların dikkate alınması gerekir. İnternet üzerinden sanal mağazalar kanalıyla yapılan satışlarda görülen genel uygulama, siparişlerin işleme alınma zamanı olarak siparişin verildiği anın değil, kredi kartı hesabından sipariş tutarı kadar para blokesinin yapıldığı ya da havalenin satıcının hesaplarına ulaştığı anın esas alınmasıdır⁴². İlgili yönetmelik uyarınca bu bilginin sözleşmenin akdinden önce alıcıya verilmesi kaydıyla, siparişin işlem zamanının bu şekilde belirlenmesinde bir engel bulunmamaktadır. Ancak siparişin işleme alınması için ortaya konulan ödemenin yapılması şartı, Borçlar Kanunu'nun 149. maddesi uyarınca hükme bağlanan taliki şarttır. İlgili hüküm uyarınca; “*Bir akdin mevzuunu teşkil eden borcun mevcudiyeti, meşhuk bir hadisenin tahakkukuna talik edilmiş ise o akit şarta bağlı akit olur. İki taraf hilaflını kast etmedikleri halde şarta bağlı akit, ancak şartın tahakkuku anından itibaren hüküm ifade eder*”. Dolayısıyla ödeme gerçekleşmediği sürece herhangi bir işlemden söz etmek mümkün bulunmamakta ve vergiyi doğuran olay tekemmül etmemiş olmaktadır⁴³. Dolayısıyla kredi kartı hesabından sipariş tutarı kadar para blokesinin yapıldığında ya da havalenin satıcının ulaştığı anda hediye çeki kullanılmışsa KDV açısından vergiyi doğuran olay meydana gelmiş sayılır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Devlet adına bir vergi alacağının doğması için vergi kanunlarında belirlenen esasların meydana gelmesi gerekir. Vergilendirme süreci dediğimiz

41 Mehmet Altındağ, “Hediye çeklerinin gider kaydedilmesi ve KDV karşısındaki durumu”. *Yaklaşım Dergisi*, 133(1), 2001, ss:28-36

42 Allen, F.; Mcandrews J.; Strahan, P., “EFinance:An Introduction.”, *Journal of Financial Research* 22: Ocak/Şubat, 2002

43 Öztürk R.(2013). Sanal Mağazalar Aracılığıyla Yapılan Mal Satışlarında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar.<http://www.ramisozturk.com.tr/mukellef-panosu/131-sanal-magazalar-araciligiyla-yapilan-mal-satislarinda-dikkat-edilmesi-gereken-noktalar.html>. erişim:21.04.2015.

bu esaslar her vergi kanununda verginin; konusu, mükellefi, vergiyi doğuran olay, muafiyet ve istisnalar, kanunen kabul edilen giderler, matrahının tespiti, oranı, tarh ve tahakkuku, beyanı, ödenmesi v.b. ayrı ayrı belirlenmiştir. Vergilendirme sürecindeki bu esaslar bir bütün olup sırasıyla meydana gelmesi şarttır. Vergilemeye ilişkin usul ve esaslar ise 213 Sayılı VUK'da ve diğer vergi kanunlarında düzenlenmiştir.

Günümüzde bilişim teknolojilerinin sağladığı kolaylıklara bağlı olarak internet ortamında gerçekleşen bir çok faaliyet ortaya çıkmaktadır. Bu faaliyetlerin bir kısmın mevcut vergi kanunları kapsamında olmasının yanı sıra; bu hızlı gelişmenin doğal bir sonucu olarak internet üzerinden yapılan işlemlerin doğurduğu bazı faaliyetlerin vergi yükümlülükleri hakkında vergi mevzuatımızda vergilemeye ilişkin esasların fazla yer almadığı görülmektedir.

Buna bağlı olarak vergi kanunlarında gerekli değişiklik ve ilavelerin bir an önce yapılması, her hizmet türü itibariyle özellik gösteren durumlara ilişkin açıklamaların yer aldığı tebliğlerin yürürlüğe konulması ve vergi mevzuatının bilişim sektöründeki gelişmeleri takip edebilmesinin sağlanması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.

Dolayısıyla vergi kanunlarında gerekli değişiklik ve ilavelerin bir an önce yapılması, her bir hizmet türü itibariyle özellik gösteren durumlara ilişkin açıklamaların yer aldığı tebliğlerin yürürlüğe konulması ve vergi mevzuatının bilişim sektöründeki gelişmeleri takip edebilmesinin sağlanması gerekmektedir.

Teknolojik gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan bu faaliyetlerin; vergileme süreci ve vergi kanunlarının geriye yürümemesine bağlı olarak yeni bir vergi kanunun veya değişikliğin yürürlüğe girinceye kadarki süre içerisinde durum ne olacaktır? Uygulamada bu durumun Maliye Bakanlığınca çıkartılan özetlerle giderilmeye çalışıldığı görülmektedir. Buna bağlı olarak çalışmamızda teknolojik gelişmelere bağlı olarak yapılan bazı faaliyetler sonucu ortaya çıkan yeni kavramlar tanımlanmaya çalışılmış, mevcut vergi kanunları dikkate alınarak vergilendirilmeleri ile ilgili durumları yorumlanmış ve bunlarla ilgili görüş ortaya konulmaya çalışılmıştır.

İnternet ortamında meydana gelen faaliyetlerin vergi kapsamına alınmasına ilişkin yapılacak yeni vergi düzenlemelerinde ise:

- Vergi kanunlarında teknolojik gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni kavramlara yer verilmesi,
- Yer verilen bu kavramların tanımlanması ve yorumlanmasında mevcut diğer kanunlara atıfta bulunacak şekilde düzenlenmesi,

- Yeni yapılacak vergi düzenlemelerinde, kavramların tanımında, bilişim teknolojisi ve internet ortamındaki hızlı değişikliğin dikkate alınması,
- Maliye bakanlığı bünyesinde mevcut mükellef sicil numarası, vatandaşlık kimlik numarası ile yapılacak takiplere internet ortamında yapılan faaliyetlerinde eklenmesi,
- Vergi mükellefiyeti için işe başlamayı belirten kıstaslar arasına internet ortamının da illave edilmesi,
- İnternet ortamındaki faaliyetlerde, vergiyi doğuran olayın meydana geldiğinin tespitine ilişkin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesinde yeni düzenlemelerin yapılması,
- VUK yer alan vergi cezalarında internet ortamındaki faaliyetlerin de dikkate alınarak düzenlenmesi,

gibi hususların dikkate alınması gerektiği görüşü taşınmaktadır.

Sonuç olarak, günümüzde hızla gelişen teknolojiye bağlı olarak internet ortamında meydana gelen bazı faaliyetlerin vergilendirilmesinde boşlukların doğduğu görülmektedir. Bu nedenle, bu faaliyetlerin vergi kapsamına alınmasında yeni vergisel düzenlemelerin yapılması zorunluluğu doğmuştur. Belge düzenine bağlı olan faaliyetlerin vergi yükümlülüğü altına alınması kolaydır. Önemli olan, kayıt dışı ekonomi gibi belge düzeni olmayan ekonomik faaliyetlerin vergi yükümlülüğü altına alınmasıdır. İnternet ortamında yapılan faaliyetlerin (internetin özelliğine bağlı olarak); görünür olması; takip edilme imkanı, istenildiğinde ulaşım kolaylığı, teknolojiye bağlı olarak iletişim ağlarının kontrol ve denetim imkanı, internet kayıtlarının silinmesinin zorluğu v.b, yapılacak yeni vergi düzenlemelerinde dikkate alınması gereken önemli hususlar olduğunu ifade etmek mümkündür.

KAYNAKÇA

- Ahi G. (2013), [http://www.digitalage.com.tr/elektronik para. html](http://www.digitalage.com.tr/elektronik_para.html), erişim tarihi: 10.04.2015
- Allen F.; Mcandrews J.; Strahan, P., "E-Finance:An Introduction.", *Journal of Financial Researh* 22: Ocak/Şubat, 2002
- Altındağ M. (2004). Hediye çeklerinin gider kaydedilmesi ve KDV karşısındaki durumu. *Yaklaşım Dergisi*, 133(1).
- Altındağ M. (2001). Katma Değer Vergisinde vergiyi doğuran olay ve özel durumlar. *Mali Çözüm Dergisi*. 57(12), 34-43.
- Anderson M.M., "The Electronic Check Architecture", Financial Services Technology Consortium, Version 1.0.2, September,1998
- Belov D., Rajam S., Summers Q.,Sun Q. (2014). Challenges and new business opportunities for Bitcoin. *Engineering Leadership Professional Program (ELPP)*. UC Berkeley.
- Dokuzuncu Kalkınma Planı . <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan9.pdf>, erişim tarihi:22.04.2015.
- Dönmez R. (1999) "Vergi Hukuku Açısından Küreselleşme ve Elektronik Ticaret", Anadolu Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, Eskişehir.
- Dülger İ. (2013). Konsinye satışlarda belge düzeni-muhasebe kayıtları KDV ve ÖTV Uygulaması.http://www.vergidegundem.com/tr_TR/blog?blogid=2226678.html,Erişim: 8.03.2015
- Eğilmez M. (2013). Bitcoin. <http://www.mahfiegilmez.com/2013/11/bitcoin.html>. erişim:3.3.15
- Elele O. (2014). Sanal para Bitcoin'in vergilendirilmesi, <http://www.blogspot.com.tr>. Erişim: 09.02.2015.
- Elele O. (2014). Elektronik para İle alışverişin vergilendirilmesi. <http://www.blogspot.com.tr>. Erişim; 03.05.2015
- Elele O. (2014). "Uygulama (Aplikasyon) Satışlarında Vergileme". *Economist*, Ağustos 2014.
- Ekin N. (1998) "Bilgi Ekonomisinde Elektronik Ticaret", İstanbul Ticaret Odası Yayınları, No:61, İstanbul
- Ercan İ. (2011). Hediye Çeki Uygulaması Ve KDV Karşısındaki Durumu. *Mali Çözüm Dergisi*. 144(12).
- Erkan M. (2000), "Yeni Bir Finansman Aracı: Barter", *Vergi Dünyası*, Sayı:221, Ocak.
- Ergüler D. (2013). İnternetin sanal para birimi: Bitcoin. <http://www.denizerguel.net/bitcoin.html>. erişim:13.02.2015.
- Ersoy U. (2009). Bir İnsan Hakkı Olarak, Kişisel Verilerin Korunması. *Gazi üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu yönetimi Anabilim dalı Siyaset ve Sosyal Bilimler Bölüm Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara.
- Güngördü A., Zengin B. Elektronik ödeme sistemlerinin olası etkileri üzerine bir inceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 15(3).

- Karame G.O.,Androulaki E., Capkun S. (2012). Double-spending fast payments in bitcoin. CCS '12 Proceedings of the 2012 ACM conference on Computer and communications security. USA.
- Klein, L. R.. (1998). "Evaluating the Potensial of Interactive Media Through New Lens: Search Versus Experience Goods", Journal of Business Research, 41 (3).
- Mcquail D. ve Windhak, S. (2007), İletişim Modelleri: Kitle İletişim Çalışmalarında. Ankara: İmge Kitapevi.
- Özdan V. (2014). 22 Soruda Bitcoin ve Litecoin nedir, ne değildir, <http://www.standartsapma.com>. erişim: 25.03.2015.
- Öztürk R.(2013). Sanal Mağazalar Aracılığıyla Yapılan Mal Satışlarında Dikkat Edilmesi GerekenNoktalar.<http://www.ramisozturk.com.tr/mukellefpanosu/131-sanal-magazalar-araciligiyla-yapilan-mal-satislarinda-dikkat-edilmesi-gereken-noktalar.html>. erişim:21.04.2015.
- Taşdöken S. "Mobil Uygulama Satışlarının Vergilendirilmesi:BESP Eylem Planı Çerçevesinde Bir Değerlendirme", Vergi Sorunları Dergisi Yıl:38. Sayı:326, Kasım 2015
- Shcherbak S. (2014). How should Bitcoin be regulated. European Journal of Legal Studies. 7(1).
- Uslu, Z. K. (2007), "Yeni İletişim Araçları ve Toplumsal Etkileri", Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt 1, Sayı 1.
- Ünsal G. (2006). 08.03.2006 Tarihli ve 5472 Sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklere Göre Güncellenen; Madde Gereçekleriyle Mülga 4389 Sayılı Kanunun İlgili Hükümleriyle Birlikte 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu. *BDDK yayını*, Ankara.
- Williams, F., Dordick, H ve Jesuale, H. (1985), "Focus Group and Questionnaire on Communication", Williams, F. (Ed), Social Research and the Telephone. Ed.. Los Angeles: Herbert Dordick and Associates.
- Yazıcı, A. (1999), Sanal Para Uygulama Ortamları ve Etkileri. Anadolu Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir.

Kanun-Tebliğ-Yönetmelik-Yasal Düzenlemeler

- 1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun, R.G 25.02.1930 Tarih, S. 1433
- 213 Sayılı vergi Usul Kanunu, R.G. Tarih 10.01.1961, S.10703 – 10705
- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, R.G. Tarih 06.01i1961, S.10700
- 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu, R.G. Tarih 02.11.1984, S. 1856
- "6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun " , R.G. 27.06.2013 Tarih, S.28690.
- "Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para İhracı ile Ödeme Kuruluşları ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Yönetmelik " , R.G. 27.06. 2014 Tarih, S.29043.
- "Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğin Korunması Hakkında Yönetmelik", R.G. 24.07.2012 Tarih, S.28363.

“Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğin Korunması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”, R.G. 11.07.2013, S. 28704.

26.01.2001 Tarih ve 5166 Sayılı Özelge

09.06.2011 Tarih ve B.07.1.GİB.4.06.18.02.3229/7799-395 Sayılı Özelge

05.09.2012 Tarih ve 67854564-1741-815 Sayılı Özelge.

06.09.2013 Tarih ve 1457 Sayılı Özelge.

01.11.2013 Tarih ve 166 Sayılı Özelge.